

**Стратегия за намаляване на
домашното насилие**

2017 г. - 2020 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение.....	стр. 3
- Европейска рамка.....	стр. 6
- Национална рамка.....	стр. 6
- Принципи.....	стр.8
2. Стратегически цели и подцели.....	стр. 9
Цел 1.Повишаване на чувствителността и информираността на обществото за домашното насилие.....	стр.9
Подцел 1.1.Развиване на нетолерантност на обществото към домашното насилие.....	стр.9
Подцел 1.2.Повишаване на професионалния капацитет на служителите работещи в държавните институции по проблема домашно насилие.....	стр.10
Подцел 1.3.Обезпечаване на система за сигнализиране на домашно насилие.....	стр.10
Цел 2. Сnižаване на риска за въвлчаване в домашно насилие на уязвимите групи български граждани.....	стр.11
Подцел 2.1. Изграждане на специфични подходи и методи за интервенция на индивидуално, общностно и групово ниво.....	стр.11
Подцел 2.2. Повишаване капацитета на работещите в социалната и здравната система за ранно идентифициране и управление на риска от домашно насилие.....	стр.11
Цел 3. Осигуряване на дължима грижа от държавата на жертвите от домашно насилие.....	стр.11
Подцел 3.1.Въвеждане на мултидисциплинарен, междуинституционален подход при домашното насилие.....	стр.11
Подцел 3.2. Обезпечаване на риска от вторична виктимизация.....	стр.12
Подцел 3.3. Гарантиране на възможности за възстановяване и социално включване на пострадалите от домашно насилие.....	стр.12
3. Очаквани резултати.....	стр.14
4. Финансови ресурси.....	стр.16

I. Въведение

Домашното насилие е социален феномен и проблем на цялото ни общество. Публичното насилие се осъжда от обществото и то подкрепя действията, с които държавата наказва и санкционира тези, които го практикуват. Но съществува и друго насилие, по-безшумно, но и понякога по-брутално, което се извършва в домовете: това е домашното насилие. Насилието в семейството обаче често остава скрито, което го прави още по-тревожно поради тежките физически, психически и социални последици за жертвите му. Факт е, че домашното насилие засяга най-вече жените и това се подкрепя от редица международни и национални проучвания, някои от които показват, че е налице висока степен на толерантност към този вид насилие. Това се дължи на строгата патриархална структура на семейството, в което е приемливо мъжът да се налага от позиция на силата. Затова по-голяма част от потърпевшите са жени. Всяка форма на агресия е акт на насилие, но много жени подценяват това и неусетно се превръщат в жертви на системен домашен тормоз, а нерядко домашното насилие прераства и в тежко престъпление от общ характер.

Преодоляването на насилието срещу жените е пряко свързано с постигането на равнопоставеност на половете. Европейската комисия подчертава, че насилието, основано на пола, е един от ключовите проблеми, които следва да бъдат разрешени за постигане на истинска равнопоставеност на половете. Необходимо е да се наложи разбирането, че свързаното с пола насилие в домашна среда е въпрос на спазване на правата на човека, което от своя страна ще открие възможност за полагане на цялостен и многосекторен подход към проблема. Необходимо е също да се предприемат мерки за промяна на парадигмите на сигурността и риска, като се засили убеждението, че насилието над жени не е индивидуален, частен и изолиран проблем, а въпрос на обществена сигурност и ред.

През последните години се наблюдава напредък в насочването на вниманието на обществото към домашното насилие в контекста на грубото нарушаване на човешките права - правото на живот, на човешко достойнство, на неприкосновеност на личността от жестоко, нечовешко или унижително отношение, право на ефективни средства за защита и на забраната за дискриминация.

Въпреки насочването на общественото внимание към домашното насилие и формираните вече политики, то все още често остава скрито, включително за професионалистите, работещи в тази област.

Въпреки законодателната рамка очертаваща необходимостта от събиране и предоставяне на статистическа информация¹, официалните статистически данни относно явлението са неточни и недостатъчно представителни.

Същността на феномена домашно насилие, белязан с преживяванията на страх, срам и вина, го правят трудно достъпен за реални социологически проучвания. Поради същността

¹ Съгласно чл. 4 от ППЗЗДН при защита от домашно насилие органите на изпълнителната власт, съдилищата, общините и юридическите лица, които работят за защита от домашното насилие, си взаимодействат чрез обмен на информация и чрез извършване на съвместни действия при защита от домашно насилие. Инструкция № [з-2673/10.11.2010 г. за реда за осъществяване на взаимодействието между МВР и МТСП; Закона за съдебната власт - на всяко шестмесечие да се предоставя справка за броя на делата по ЗЗДН; Закона за статистиката и Закон за достъп до обществена информация.

на явлението значителна част от жертвите не осъзнават случващото се с тях като форма на злоупотреба и разпознават само физическото малтретиране като акт на домашно насилие². Според същото проучване един на десет запитани български граждани заявява себе си като жертва на домашно насилие.

Безспорен факт е, че домашното насилие може да остави тежки физически, психически и социални последици за жертвите му, които в по-голямата част от случаите те са жени и/или техните деца.

Според данните за идентифицираните жертви на домашно насилие, с които са работили дирекциите „Социално подпомагане“ за периода от 01.01.2015 г. до 31.12.2015 г., е видно следното:

Установените случаи на жертви на домашно насилие		
Жени	Мъже	Деца
203	15	493

В същото време изследването на Агенцията за основни права на Съвета на Европа (март 2014 г.)³ казва, че 28% от интервюираните българки (или всяка четвърта) заявяват себе си като жертви на насилие от страна на партньора си.

Съдебната практика по прилагането на Закона за защита срещу домашно насилие (ЗЗДН) не е много богата през първите четири години след неговото приемане, но от 2009 г. насам се наблюдават тенденции на устойчивост на образуваните производства и броя на издадените заповеди за защита.

Данните сочат, че се повишава информираността на пострадали лица и те се възползват от възможността да потърсят защита в рамките на производство за налагане на мерки за защита по ЗЗДН. През последните две години броя на издадените заповеди е значително увеличен - от 1865 до 2121 на година (вж. Таб. 1)⁴.

Таб. 1. Издадени заповеди за защита от домашно насилие.

² „Национално представително проучване за ДН и НОПТ“ - http://partnersbg.org/ver2/wp-content/uploads/DGBV_PDFS/Analytical%20Report%20BG_web.pdf

³ Насилието срещу жените - проучване в ЕС. Резултати на пръв поглед, Агенция на Европейския съюз за основните права на човека, 2014 г. - http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-at-a-glance-oct14_en.pdf.

⁴ Данните са обобщени във връзка с изпратени служебно до районно управление на Министерството на вътрешните работи копия от заповеди за защита от съответните съдилища на основание чл. 16, ал. 3 и чл. 18, ал. 2 от ЗЗДН.

Година	Издадени заповеди за защита
2009	1253
2010	1408
2011	1571
2012	1712
2013	1865
2014	1895
2015	2121

Домашното насилие е феномен, който се ползва все още с търпимост и толерантност в българското общество. Изследване на специалния **ЕВРОБАРОМЕТЪР** на Европейската комисия от **2016** година казва, че **39%** процента от българите считат, че домашното насилие е силно разпространено, но **34%** считат, че това е личен, а не обществен проблем. Тази обществена нагласа създава неблагоприятна среда за активни мерки за подкрепа на жертвите и за намаляване на домашното насилие.

Разпознаването на домашното насилие и неговото сигнализиране продължава да бъде проблем за нашата страна. Има нужда от повишаване на познанията и на способностите на всички работещи в обществени структури да се намесват по един адекватен начин.

През последните години в България се развиват услуги за подкрепа на жертвите на домашно насилие, но тези услуги са недостатъчни като обхват и преди всичко не осигуряват достъп на всички нуждаещи се. Въпреки съществуването на практики на добро между институционално взаимодействие, все още те са по-скоро изключение. Все още професионалистите, особено тези които са в директен контакт с жертвите на насилие се нуждаят от допълнително обучение за повишаване на своите компетентности за да отговорят по-най добър начин на комплексните им нужди.

Ето защо е необходимо да бъде приет стратегически документ с рамков характер, който да очертае насоките на действие с по-дълъг времеви хоризонт. Необходимо е в него да бъдат обединени усилията на всички институции и организации, работещи по този проблем, за прилагане на практика на силен междусекторен подход за ефективно справяне с това явление, което засяга негативно много области от обществения живот.

Настоящата Стратегия за намаляване на домашното насилие (2017-2020), наричана Стратегията, представлява документ, който набелязва основните принципи, цели и приоритетни области на действие за предприемане на необходимите законодателни и други мерки, за предотвратяване на всички форми на домашното насилие чрез пълноценното използване на превенцията като универсален инструмент за противодействие.

Европейска рамка

Стратегията кореспондира с международни правни стандарти в областта на борбата с домашното насилие, като:

- Конвенция за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (CEDAW) (1979 г.), и решенията, и препоръките, приети от Комитета CEDAW (особено Общите препоръки № 19 [1992 г.] и № 33 [2015 г.] относно насилието срещу жените и достъпът на жените до правосъдие, съответно);
- Конвенция на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жените и домашното насилие (2011 г.) (Истанбулската конвенция).
- Декларация на ООН за премахване на насилието срещу жените (1993 г.);
- Пекинската декларация и платформа за действие (1995 г.);
- Препоръка Rec (2002) 5 на Комитета на министрите на Съвета на Европа към държавите-членки относно защитата на жените от насилие;
- Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета / Директива 2012/29/ЕС/.

Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие (Истанбулска конвенция) е първият международен договор, който предоставя правнообвързващо определение за насилие срещу жени, както и за домашно насилие, според което домашно насилие са „всички актове на физическо, сексуално, психологическо или икономическо насилие, които се случват в семейството или в домакинството, или между бивши или настоящи съпрузи или партньори, независимо дали извършителят живее или е живял заедно с жертвата“.

Национална рамка

Стратегията за намаляване на домашното насилие (2017-2020), наричана Стратегията, е документ, задаващ насоките за намаляване на домашното насилие в обществото. Отговорните институции, работещи в областта на домашното насилие са Министерството на правосъдието, Министерството на вътрешните работи, Министерството на труда и социалната политика, Министерство на здравеопазването, Министерство на образованието и др.

Стратегията е изготвена в съответствие с действащите нормативни, стратегически и оперативни национални документи, като:

- Закон за защита срещу домашното насилие;
- Правилник за приложение на закона за защита срещу домашно насилие;
- Закон за равнопоставеност на жените и мъжете;
- Национална стратегия за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете (2016-2020);
- Национална програма за превенция и защита от домашно насилие;
- Национална програма за превенция на насилието над деца.

Стратегията за намаляване на домашното насилие предлага целенасочен подход към различни групи граждани, които по-често стават жертви на домашно насилие и включва предоставянето на подкрепа и защита на лица пострадали от домашно насилие.

Предвижда се възможност след 2020 година, Стратегията да бъде продължена, допълнена или изменена, в зависимост от постигнатите резултати, съществуващите политически, социални и икономически реалности и нови предизвикателства.

За изпълнение на Стратегията, Министерският съвет приема Национални оперативни планове за действие, които ще включват конкретни дейности, бюджет, срок за изпълнение, очаквани резултати, индикатори за изпълнение, отговорни институции.

Принципи:

- **ЗАКОНОСЪОБРАЗНОСТ** - съответствие на целите и предлаганите мерки със законите и подзаконовите нормативни актове;
- **ИНТЕГРИРАН МЕЖДУСЕКТОРЕН ПОДХОД** - активно и координирано участие на държавните институции, институциите на местната власт, гражданското общество и бизнеса за прилагане на ефективни, всеобхватни и координирани политики на държавно равнище, обхващащи всички релевантни мерки за превенция и борба с формите на насилие;
- **КОМПЛЕКСЕН ПОДХОД**, който предполага съчетаване на подход на възпиране от насилие, възстановяване на пострадалите и промяна на поведението на извършителите на домашно насилие;
- **ПРОЗРАЧНОСТ И ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА МЕРКИТЕ И РЕЗУЛТАТИТЕ** - значимостта на проблема предполага висока степен на информираност на обществото;
- **ПРИЕМСТВЕНОСТ** - осигуряване на непрекъснато действие на стратегията, независимо от управленски или други социални промени и гарантиране на постоянство в усилията и политиките за изпълнение на приетите цели.
- **УСТОЙЧИВОСТ НА РЕЗУЛТАТИТЕ** - осигуряване на трайно и дългосрочно въздействие на постигнатите резултати.
- **СВОЕВРЕМЕННОСТ** - осигуряване на навремени адекватни мерки за превенция на рисковете.
- **МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ** - проследяване, наблюдение и контрол върху изпълнението на мерките и дейностите наобелязани от стратегията.
- **ОТЧЕТНОСТ** – осигуряване на социална взаимовръзка .

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ и ПОДЦЕЛИ

1. Повишаване на чувствителността и информираността на обществото за домашното насилие

Домашното насилие е социален феномен, който се случва в отношенията на неравнопоставеност между хората и най-често зад затворените врати на дома. Справянето с него е въпрос на индивидуална промяна и действие, но зависи от социалния контекст. Обществените нагласи определят, както създаването на възможности да подкрепят и справяне на жертвите, така и цялостната перспектива за непопускане на домашно насилие в бъдеще. Намалването на домашното насилие преминава през установяване на произхода на домашното насилие, разясняване на причините и отключващите фактори и дефиниране и засилване на протестивните фактори.

Подцел 1.1. Развиване на нетолерантност на обществото към домашното насилие.

Приоритетни области на действие:

1. Провеждане на редовни представителни изследвания за оценка на разпространението и тенденциите при домашното насилие, системно проследяване на обществените нагласи към домашното насилие и публично оповестяване на данните.
2. Насърчаване на изследвания в сферата на домашното насилие, проучване на първопричините и последиците от него.
3. Въвеждане на образователни и обучителни програми за равнопоставеност на половете, право на лична неприкосновеност, ненасилствено разрешаване на конфликти в междуличностните отношения, превенция на насилието и промоция на психичното здраве.
4. Широко разпространение сред обществеността на информация за различните прояви на домашно насилие, за последиците от тях, включително върху децата, за наличните мерки за предотвратяване на актовете на домашно насилие, за популяризиране на борбата с домашното насилие и на правото на защита и подкрепа на всички жертви на домашно насилие.
5. Насърчаване на частния сектор, сектора на информационните и комуникационни технологии и медиите, при зачитане на свободата на словото и независимостта им, да участват в разработването и изпълнението на политики за превенция на домашното насилие и по-голямо зачитане на достойнството на жертвите.

6. Провеждане на цялостни национални кампании за промяна на нагласите към домашното насилие.

Подцел 1.2. Повишаване на професионалния капацитет на служителите работещи в държавните институции по проблема домашно насилие.

Приоритетни области на действие:

1. Разработване на методически указания и алгоритъм на работа за по-ефективна защита на жертви на домашно насилие и работа с извършителите.

2. Осигуряване на подходящи обучения за съответните специалисти, работещи с жертви или извършители на домашно насилие, за идентифициране и превенция на домашно насилие, съобразно нуждите и правата на жертвите, както и за превенция на вторична виктимизация.

3. Създаване на правна рамка, която гарантира, че държавните органи, длъжностни лица, служители, институции и други лица, действащи от името на държавата не толерират домашното насилие и следят за това да действат в съответствие с това задължение.

Подцел 1.3. Обезпечаване на система за сигнализиране на домашно насилие.

Приоритетни области на действие:

1. Предприемане на необходимите законодателни или други мерки за поддържане на национална денонощна безплатна телефонна линия за помощ, която да предоставя консултации, подкрепа и насочване на обадилите се, при зачитане на тяхната анонимност.

2. Разработване на автоматизирана и стандартизирана информационна система за регистриране на случаи на домашно насилие в МВР, която да позволява проследяване на случаите на домашно насилие и по-ефективен контрол върху изпълнението на заповедите за защита.

3. Създаване на нормативна основа за популяризиране на системите за сигнализиране на домашно насилие с цел достъпност и насърчаване на гражданската активност.

4. Предприемане на необходими мерки, включително законодателни, така че правилата за конфиденциалност, наложени от вътрешното законодателство за някои специалисти, да не представляват пречка за съобщаване, че е извършен акт на домашно насилие на компетентните органи.

2. Сnižаване на риска за вълччане в домашно насилие на уязвимите групи български граждани

Намаляването на домашното насилие предполага действия на различни нива и комбиниране на множество подходи. Превенцията и проактивните действия сред потенциалните жертви на домашно насилие дава възможност за предотвратяване на домашното насилие и подпомагане постигането на пълноценен социален живог на уязвими групи или лица.

Подцел 2.1. Изграждане на специфични подходи и методи за интервенция на индивидуално, общностно и групово ниво.

Приоритетни области на действие:

1. Създаване на механизъм и административна инфраструктура за идентифициране на уязвими от домашно насилие лица и групи.
2. Разработване и въвеждане на специални програми за превенция на насилието сред лица в положение на уязвимост или сред рискови общности.
3. Въвеждане на оценка на риска от домашно насилие в индивидуалните оценки на хора в социален, здравен или друг риск.

Подцел 2.2. Повишаване капацитета на работещите в социалната и здравната система за ранно идентифициране и управление на риска от домашно насилие.

Приоритетни области на действие:

1. Въвеждане на минимален професионален стандарт за разпознаване и управление на риска от домашно насилие сред професионалистите работещи в социалната и здравната система
2. Регламентиране на процедури за бърз достъп до здравни и социални услуги за жертвите на домашно насилие с оглед гарантиране на безопасността и спазване на човешките права на жертвите.

3. Осигуряване на дължима грижа от държавата на жертвите от домашно насилие.

Гарантиране правата на жертвите на домашно насилие и предоставяне на възможности за подкрепа е приоритет в съответствие с ангажимента на държавата да предприема необходимите законодателни и други мерки за упражняване на дължима грижа по предотвратяване, разследване, санкциониране и обезщетяване на жертвите на насилие.

Подцел 3.1. Въвеждане на мултидисциплинарен, междуинституционален подход при домашното насилие.

Приоритетни области на действие:

1. Предприемане на необходимите законодателни или други мерки за осигуряване на подходящи механизми за ефективно сътрудничество между всички релевантни държавни институции, съдебната област, прокуратура, правоприлагащи органи, местни и регионални власти, както и неправителствени организации за защита и подкрепа на жертвите и свидетелите на домашно насилие.
2. Въвеждане на Координационен механизъм за помощ и подкрепа на пострадали от домашно насилие.
3. Създаване на Национален междуинституционален съвет, който отговаря за координацията, изпълнението, мониторинга и оценката на политиките и мерките за превенция и борба с домашното насилие и координиране събирането на данни в областта на домашното насилие.
4. Обезпечаване на система за междуинституционални обучения на работещите по случаи на домашно насилие на регионално и общинско ниво.

Подцел 3.2. Обезпечаване на риска от вторична виктимизация.

Приоритетни области на действие:

1. Обединяване на усилията по прилагане на изискванията на Директива 2012/29/ЕС и въвеждане на индивидуална оценка на всички уязвими жертви, включително жертвите на домашно насилие, която да определи риска от продължаване на насилието, риска от вторично виктимизиране и готовността на пострадалия за участие в правни процедури.
2. Създаване на механизъм на взаимодействие между услуги за подкрепа на жертвите и правоприлагащите органи при участие в правни процедури с цел превенция на вторичната виктимизация.
3. Създаване на координирана национална мрежа от специализирани услуги за корекция и подкрепа на извършителите на домашно насилие по смисъла на ЗЗДН.
4. Предприемане на необходимите законодателни или други мерки при определяне на родителските права и правото на посещение на деца да бъдат отчитани инциденти на домашно насилие.

Подцел 3.3. Гарантиране на възможности за възстановяване и социално включване на пострадалите от домашно насилие.

Приоритетни области на действие:

1. Предприемане на необходимите законодателни или други мерки за предоставяне на жертвите на подходяща и навременна информация на разбираем за тях език за наличните услуги за подкрепа и правни мерки.

2. Създаване на нормативна основа за изграждане и функциониране на достъпни специфични услуги за подкрепа на пострадали от домашно насилие. Услугите следва да включват здравни, социални, правни и психологически консултации, финансова подкрепа, настаняване, образование/обучение и помощ при намиране на работа.

3. Въвеждане на механизъм за регистриране и финансиране на доставчици на услуги за жертвите на насилие по начин гарантиращ устойчивост и качество.

4. Предприемане на законодателни или други мерки, за осигуряване на подходящо географско разпределение на специализираните услуги за незабавна, краткосрочна и дългосрочна подкрепа за всички жертви на домашно насилие.

5. Ангажиране на местното самоуправление за създаване на достатъчен брой подходящи и леснодостъпни подслони за безопасно настаняване и за проактивно свързване с жертви, по-специално жени и техните деца.

6. Предприемане на законодателни и други мерки за осигуряване на безопасност на жертвите, подалите сигнала и работещите по случаите на домашно насилие.

Очаквани резултати:

1. ПОВИШАВАНЕ НА ЧУВСТВТЕЛНОСТТА И ИНФОРМИРАНОСТТА НА ОБЩЕСТВОТО ЗА ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ.

- Развита нетолерантност на обществото към домашното насилие;
- Проведени представителни изследвания;
- Въведени образователни и обучителни програми;
- Ангажиране на медиите;
- Повишаване на професионалния капацитет на служителите работещи в държавните институции;
- Реализирани законодателните промени и създадени методически указания за по-ефективна защита на жертви на домашно насилие и за корекция на извършителите;
- Разработени методически указания и алгоритъм на работа за по-ефективна защита на жертви на домашно насилие и работа с извършителите;
- Обезпечаване на система за сигнализиране на домашно насилие;
- Поддържане на национална денонощна безплатна телефонна линия за помощ;
- Разработена автоматизирана и стандартизирана информационна система за регистриране на случаи на домашно насилие в МВР;
- Популяризиране на системите за сигнализиране на домашно насилие.

2. СНИЖАВАНЕ НА РИСКА ЗА ВЪВЛИЧАНЕ В ДОМАШНО НАСИЛИЕ.

- Изградени специфични подходи и методи за интервенция на индивидуално, общностно и групово ниво;
- Идентифицирани уязвими лица и групи;
- Създадени специфични подходи на превенция;
- Повишен капацитет на работещите в социалната и здравната система за ранно идентифициране и управление на риск от домашно насилие;
- Въведен минимален професионален стандарт за разпознаване и управление на риска от домашно насилие сред професионалистите работещи в социалната и здравната система;
- Регламентирани процедури за бърз достъп до здравни и социални услуги за жертвите на домашно насилие.

3. ОСИГУРЯВАНЕ НА ДЪЛЖИМА ГРИЖА ОТ ДЪРЖАВАТА НА ЖЕРТВЕТЕ ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ.

- Въведен мултидисциплинарен и междуинституционален подход за противодействие на домашното насилие;
- Предприети законодателни или други мерки за осигуряване на подходящи механизми за ефективно сътрудничество между всички релевантни държавни институции;
- Въведен Координационен механизъм за помощ и подкрепа на пострадали от домашно насилие;
- Създаден Национален междуинституционален съвет;
- Изградена система за междуинституционални обучения на работещите по случаи на домашно насилие на регионално и общинско ниво;

- Обезпечен риск от вторична виктимизация;
- Прилагане на изискванията на Директива 29 от 2012 г. на ЕС и въвеждане на индивидуална оценка на всички уязвими жертви;
- Създаден механизъм на взаимодействие между услуги за подкрепа на жертвите и правоприлагащите органи при участие в правни процедури, с цел превенция на вторичната виктимизация;
- Създадена координирана национална мрежа от специализирани услуги за корекция и подкрепа на извършителите на домашно насилие;
- Гарантирани възможности за възстановяване и социално включване на пострадалите от домашно насилие.
- Създадена нормативна основа за изграждане и функциониране на достъпни специфични услуги за подкрепа на пострадали от домашно насилие;
- Въведен механизъм за лицензиране и финансиране на доставчици на услуги за жертвите на насилие;
- Предприети законодателни или други мерки, за осигуряване на подходящо географско разпределение на специализираните услуги за незабавна, краткосрочна и дългосрочна подкрепа за всички жертви на домашно насилие;
- Създадени достатъчен брой подходящи и леснодостъпни подслони за безопасно настаняване и за проактивно свързване с жертви, по-специално жени и техните деца.

Финансови ресурси

Държавата и неправителствените организации осигуряват подходящи финансови и човешки ресурси за доброто изпълнение на интегрираните политики, мерки и програми за превенция и борба с домашното насилие. Основните източници на финансиране на дейностите в изпълнение на стратегията са държавният бюджет и общинските бюджети. Допълнителен източник за финансиране на тази политика са Структурните фондове на Европейския съюз чрез съответните Оперативни програми, както и други целеви програми на Общността.

Неразделна част от Стратегията са:
ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯ ЗА
НАМАЛЯВАНЕ НА ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ ЗА ПЕРИОДА 2017г. - 2020 г.

Този документ е създаден в изпълнение на проект „Подобряване на националната правна рамка в съответствие със стандартите на Съвета на Европа и укрепване на капацитета на

компетентните институции, занимаващи се със случаи на домашно насилие и насилие, основано на полов признак, финансиран по програма BG 12 на Норвежкия финансов механизъм 2009 -2014 г.“

**ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
СТРАТЕГИЯ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ
ЗА ПЕРИОДА 2017 г. - 2020 г.**

№	Приоритетни области на действие	Индикатори
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 1: ПОВИШАВАНЕ НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА И ИНФОРМИРАННОСТТА НА ОБЩЕСТВОТО ЗА ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ.		
1. Развиване на нетолерантност на обществото към домашното насилие.		
1.	Провеждане на редовни представителни изследвания за оценка на разпространението и тенденциите при домашното насилие, системно проследяване на обществените нагласи към домашното насилие и публично оповестяване на данните.	<p><i>Брой проведени изследвания;</i> <i>Брой изготвени доклади;</i> <i>Брой публикации, конференции за тяхното отразяване.</i></p>
2.	Насърчаване на изследвания в сферата на домашното насилие, проучване на първопричините и последиците от него.	<p><i>Брой проведени изследвания.</i> <i>Брой изготвени доклади.</i></p>
3.	Въвеждане на образователни и обучителни програми за равнопоставеност на половете, право на лична неприкосновеност, ненасилствено разрешаване на конфликти и междуличностни отношения, превенция на насилието и промоция на психичното здраве.	<p><i>Брой въведени образователни програми;</i> <i>Брой въведени обучителни програми;</i> <i>Общ брой обучени лица.</i></p>
4.	Широко разпространение сред обществеността на информация за наличните мерки за предотвратяване на актовете на домашно насилие, за последиците от домашното насилие, за последиците върху децата, за популяризиране на борбата с домашното насилие и на правото на защита и подкрепа на всички жертви на домашно насилие.	<p><i>Брой проведени конференции, публикации;</i> <i>Брой проведени информационни кампании;</i> <i>Брой изготвени информационни материали (брошури, дигитални и клипове) с превантивен характер;</i> <i>Брой заинтересовани лица (институции), на които е предоставена информацията.</i></p>
5.	Насърчаване на частния сектор, сектора на информационните и комуникационни технологии и медиите, при зачитане на свободата на словото и независимостта им, да	<p><i>Брой създадени работни групи за изготвяне на политики;</i></p>

<p>участват в разработването и изпълнението на политики за превенция на домашното насилие и по-голямо зачитане на достойнството на жертвите.</p>	<p><i>Брой организирани събития; Брой участници в събитията. Брой организирани кампании.</i></p>
<p>6. Провеждане на цялостни национални кампании за промяна на нагласите към домашното насилие.</p>	
<p>2. Повишаване на професионалния капацитет на служителите работещи в държавните институции по проблема домашно насилие.</p>	
<p>1. Разработване на методически указания и алгоритъм на работа за по-ефективна защита на жертви на домашно насилие и работа с извършителите.</p>	<p><i>Брой изготвени методически указания; Брой изготвени алгоритми.</i></p>
<p>2. Осигуряване на подходящи обучения за съответните специалисти, работещи с жертви или извършители на домашно насилие, за идентифициране и превенция на домашно насилие, съобразно нуждите и правата на жертвите, както и за превенция на вторична виктимизация.</p>	<p><i>Брой проведени обучения; Брой лица, взели участие в обучението.</i></p>
<p>3. Създаване на правна рамка, която гарантира, че държавните органи, длъжностни лица, служители, институции и други лица, действащи от името на държавата не толерират домашното насилие и следят за това да действат в съответствие с това задължение.</p>	<p><i>Брой регистрирани случаи на домашно насилие; Брой изготвени аналитични доклади.</i></p>
<p>3. Обезпечаване на система за сигнализиране на домашно насилие.</p>	
<p>1. Предприемане на необходимите законодателни или други мерки за поддържане на национална денонощна безплатна телефонна линия за помощ, която да предоставя консултации, подкрепа и насочване на обадиците се, при зачитане на тяхната анонимност.</p>	<p><i>Брой предприети законодателни промени и мерки; Брой обаждания на телефонната линия.</i></p>
<p>2. Разработване на автоматизирана и стандартизирана информационна система за регистриране на случаи на домашно насилие в МВР, която да позволява проследяване на случаите на домашно насилие и по-ефективен контрол върху изпълнението на заповедите за защита.</p>	<p><i>Разработена автоматизирана и стандартизирана информационна система</i></p>
<p>3. Създаване на нормативна основа за популяризиране на системите за сигнализиране на</p>	<p><i>Извършени промени в нормативни документи</i></p>

	домашно насилие, с цел достъпност и насърчаване на гражданската активност.	
4.	Предприемане на необходими мерки, така че правилата за конфиденциалност, наложени от вътрешното законодателство за някои специалисти, да не представляват пречка за съобщаване, че е извършен акт на домашно насилие на компетентните органи.	<i>Извършени законодателни промени Брой подадени сигнали</i>
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 2: СНИЖАВАНЕ НА РИСКА ЗА ВЪВЛИЧАНЕ В ДОМАШНО НАСИЛИЕ НА УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ.		
1. Изграждане на специфични подходи и методи за интервенция на индивидуално, общностно и групово ниво.		
1.	Създаване на механизъм и административна инфраструктура за идентифициране на уязвими от домашно насилие лица и групи.	<i>Брой идентифицирани уязвими лица Брой идентифицирани уязвими групи</i>
2.	Разработване и въвеждане на специални програми за превенция на насилието сред лица изпаднали в положение на уязвимост или сред рискови общности.	<i>Брой изготвени програми</i>
3.	Въвеждане на оценка на риска от домашно насилие в индивидуалните оценки на хора в социален, здравен или друг риск.	<i>Въведена оценка на риска Брой изготвени индивидуални оценки</i>
2. Повишаване капацитета на работещите в социалната и здравната система за идентифициране и управление на риска от домашно насилие.		
1.	Въвеждане на минимален професионален стандарт за разпознаване и управление на риска от домашно насилие сред професионалистите работещи в социалната и здравната система.	<i>Въведен минимален професионален стандарт</i>
2.	Регламентиране на процедури за бърз достъп до здравни и социални услуги за жертвите на домашно насилие с оглед гарантиране на безопасността и спазване на човешките права на жертвите.	<i>Въведени регламентирани процедури Брой лица жертви на ДН ползвали здравни услуги Брой лица жертви на ДН ползвали социални услуги</i>
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 3: ОСИГУРЯВАНЕ НА ДЪЛЖИМА ГРИЖА ОТ ДЪРЖАВАТА НА ЖЕРТВЕТЕ ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ.		

1. Въвеждане на мултидисциплинарен, междунституционален подход при домашното насилие.

<p>1. Предприемане на необходимите законодателни или други мерки за осигуряване на подходящи механизми за ефективно сътрудничество между всички релевантни държавни институции, съдебната област, прокуратура, правоприлагащи органи, местни и регионални власти, както и неправителствени организации за защита и подкрепа на жертвите и свидетелите на домашно насилие.</p>	<p>Брой извършени законодателни промени Брой проведени междунституционални събития; Брой участници в събитията.</p>
<p>2. Въвеждане на Координационен механизъм за помощ и подкрепа на пострадали от домашно насилие.</p>	<p>Брой проведени срещи при използване на Координационния механизъм; Брой решени случаи.</p>
<p>3. Създаване на Национален междунституционален съвет който отговаря за координацията, изпълнението, мониторинга и оценката на политиките и мерките за превенция и борба с домашното насилие и координиране събирането на данни в областта на домашното насилие.</p>	<p>Брой проведени заседания; Брой заинтересовани страни; Брой проведени събирания и анализи на данни; Брой изготвени доклади.</p>
<p>4. Обезпечаване на система за междунституционални обучения на работещите по случаи на домашно насилие на регионално и общинско ниво.</p>	<p>Брой разработени програми; Брой проведени обучения; Брой на участниците в обученията.</p>

2. Обезпечаване на риска от вторична виктимизация.

<p>1. Обединяване на усилията по прилагане на изискванията на Директива 2012/29/ЕС и въвеждане на индивидуална оценка на всички уязвими жертви, включително жертвите на домашно насилие, която да определи риска от продължаване на насилието, риска от вторично виктимизиране и готовността на пострадалия за участие в правни процедури.</p>	<p>Брой проведени мониторинги; Брой изготвени и представени доклади; Периодичност на изготвяне и представяне на докладите.</p>
<p>2. Създаване на механизъм на взаимодействие между услуги за подкрепа на жертвите и правоприлагащите органи при участие в правни процедури с цел превенция на вторична виктимизация.</p>	<p>Брой изготвени механизми за превенция на вторичната виктимизация; Брой лица пострадали от ДН ... жертви на вторична виктимизация.</p>

3.	Създаване на координирана национална мрежа от специализирани услуги за корекция и подкрепа на извършителите на домашно насилие по смисъла на ЗЗДН.	Брой доставчици на социални услуги Брой НПО предоставящи специализирани услуги
4.	Предприемане на необходимите законодателни или други мерки при определяне на родителските права и правото на посещение на деца да бъдат отчитани инциденти на домашно насилие.	Брой съдебни решения свързани с определяне на родителски права при случаи на ДН
3. Гарантиране на възможности за възстановяване и социално включване на пострадали от домашно насилие.		
1.	Предприемане на необходимите законодателни или други мерки за предоставяне на жертвите на подходяща и навременна информация на разбираем за тях език за наличните услуги за подкрепа и правни мерки.	Брой сформирани работни групи за законодателни промени.
2.	Създаване на нормативна основа за изграждане и функциониране на достъпни специфични услуги за подкрепа на пострадали от домашно насилие. Тези услуги следва да включват здравни, социални, правни и психологически консултации, финансово подкрепа, настаняване, образование/обучение и помощ при намиране на работа.	Брой създадени достъпни специфични услуги; Общ брой идентифицирани жертви на домашно насилие; Общ брой лица жертви на ДН ползвали специфични услуги.
3.	Въвеждане на механизъм за регистриране и финансиране на доставчици на услуги за жертвите на насилие по начин гарантиращ устойчивост и качество.	Брой издадени лицензи; Отпуснати финансови средства; Брой жертви на домашно насилие, насочени към социални услуги.
4.	Предприемане на законодателни или други мерки, за осигуряване на подходящо географско разпределение на специализираните услуги за незабавна, краткосрочна и дългосрочна подкрепа за всички жертви на домашно насилие.	Брой сформирани работни групи за извършване на законодателни промени; Брой специализирани услуги по региони.
5.	Ангажиране на местното самоуправление за създаване на достатъчен брой подходящи и леснодостъпни подслони за безопасно настаняване и за проактивно свързване с жертви, по-специално жени и техните деца.	Брой изградени подслони/шеелътери; Осигурено финансиране;
6.	Предприемане на законодателни и други мерки за осигуряване на безопасност на жертвите, подалите сигнала и работещите по случаите на домашно насилие.	Брой лица преминали през подслоните. Брой сформирани работни групи за законодателни промени